

غم زندگی بدون مدرسه

نهاد آموزش غیر از این که کودک را با دنیا آشنا می کند، بخشی از فرایند مهمی است که منجر به آماده شدن کودک برای ورود به عرصه زندگی اجتماعی می شود و در این راستا باز ماندن حتی یک کودک از تحصیل، نه فقط زندگی خود او بلکه تمام جامعه را تحت تاثیر قرار می دهد

سید مصطفی صابری | روزنامه نگار

پرونده

کودکان در مسیر رشد عاطفی، ذهنی و جسمی نیازهای متعددی دارند؛ یکی از آن ها ارتباط با همسن و سالان، یادگیری و سرگرمی و بازی است. حالا تصور کنید کودکی به خاطر مشکلات فرهنگی، اقتصادی و... از ادامه تحصیل محروم شود؛ ناغافل و بدون آن که آمادگی های لازم را داشته باشد، به دنیای بزرگ سالان پرتاب می شود تا مسئولیت ها و نقش هایی را تجربه کند که ارتباطی به او و دنیای ذهنی اش ندارد. کودکی که از تحصیل باز مانده ممکن است بعدها و در بزرگسالی گاهی علت بسیاری از اتفاقات تلقی شود، در حالی که اگر روندی اشتباه طی شود، نتیجه تلخ ناگزیر است و نمی توان کودک را از سیر اصلی زندگی جدا کرد و در آینده انتظار رفتارهای درست را از او داشت. بماند که باز هم در این شرایط، بسیاری از کودکان باز مانده از تحصیل، بهرغم همه سرخوردگی ها و ناکامی ها، باز هم مسیر خوبی را در زندگی طی می کنند. با نزدیک شدن به ماه مهر و آغاز بازگشایی مدارس، سراغ این موضوع رفتیم که چرا برخی کودکان از تحصیل باز می مانند و این اتفاق چه پیامدهایی روی زندگی آن ها و جامعه پیرامون شان دارد.

همه با هم باز نده ایم

انواع سواد، هوش و مهارت های زندگی در دل سیر منطقی زندگی یک کودک تامین می شود و باز ماندن از تحصیل گاهی اوقات برابر است با این که فرد شخصیتی کامل برای زندگی آینده نداشته باشد

کتاب های قدیمی آن چنان رنگی و جذاب نبود؛ مدرسه ها برنامه های متنوع نداشتند؛ انواع لوازم تحریر هم این طور از همه حتی بزرگسالان دبیری نمی کرد؛ با این حال همان زمان هم باز ماندن یک کودک از تحصیل تلخ بود.

آغاز سرخوردگی ها

اما حالا تصور کنید کودکی به ناچار از این دنیای زیبا و رنگی جدا شود. این جدایی آغاز سرخوردگی ها و حس بد نسبت به دیگران است که این فرصت را همنوز دارند. به ویژه این که در عصر هوش مصنوعی، سواد کلاسیک بخش کوچک اما ضروری از مهارت های لازم برای زندگی است. باز ماندن یک کودک از تحصیل می تواند او را به شکل غمناک و پیچیده ای از جریان زندگی دور کند و فاصله ای غیر قابل جبران را بین او و دیگران که سال ها بعد با هم وارد عرصه جامعه می شوند، فراهم کند؛ فاصله ای که باعث کاهش اعتماد به نفس و گاهی تولید نوعی از خشم است. اما این فاصله از کجایی آید؟

دسته بندی سواد به ۱۲ گروه

صاحب نظران سواد را به ۱۲ دسته تقسیم می کنند، سواد عاطفی، سواد تربیتی، سواد سلامت، سواد نژادی و قومی، سواد بوم شناختی، سواد تحلیل، سواد انرژی، سواد علمی، سواد مالی، سواد ارتباطی، سواد آموزش و پرورش، سواد رسانه و سواد رایانه. در دنیای فردا که تخصصی شدن امور منجر به تقسیم پیچیده نقش ها شده، دیگر یک فرد خود اتکا نمی تواند مثل گذشته به راحتی با تکیه به شخصیت خود ساخته اش و بدون آموزش در جامعه عرض اندام کند یا می توان گفت که کارش بسیار سخت تر از همیشه است. حالا برویم

سراغ مهارت های زندگی که شامل توانایی تصمیم گیری، حل مسئله، تفکر خلاق، تفکر نقادانه، برقراری رابطه مؤثر با دیگران، مهارت برقراری روابط بین فردی سازگارانه، توانایی خودآگاهی و همدلی با دیگران است. **م تفاوت شدن تعریف هوش در دنیا** فراتر از این حتی تعریف دنیا از هوش هم متفاوت است. امروز به جای تکیه بر هوش به عنوان مهارت محاسبه و... نظریه هایی مثل هوش هشت گانه هوارد گاردن مطرح است که طی آن توانایی ذهنی ما شامل هوش جنبشی حرکتی، هوش منطقی ریاضی، هوش زبانی کلامی، هوش دیداری فضایی، هوش درون فردی، هوش بین فردی، هوش موسیقایی و در نهایت

شکافی که قابل ترمیم نیست

هوش طبیعت گرایی است. در این بین هوش عاطفی هم در دل روابط اجتماعی درست شکل می گیرد. حالا انواع سواد، مهارت های زندگی و هوش های چندانچه ارتباطی با باز ماندن از تحصیل دارند؟

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

چهارشنبه • ۲۸ شهریور ۱۴۰۳

۱۴ ربیع الاول ۱۴۴۶ • ۱۸ سپتامبر ۲۰۲۴

شماره ۲۱۵۸۶

۲۸۰۵

این تهدید بزرگ دست کم گرفته شده است

گفت و گو با نایب رئیس کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس که از برنامه های شان برای بازگرداندن ۹۱۱ هزار دانش آموز باز مانده از تحصیل به مدرسه می گوید

مجلس می تواند با سیاست گذاری درست و به موقع، معضل باز ماندن دانش آموزان از تحصیل را مدیریت و روند آمارهای آن را کاهش دهد. به سراغ «فرشاد ابراهیم پور نورآبادی» نماینده مردم ایزده و باغملک در مجلس و نایب رئیس کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی رفتیم. او در ابتدای صحبت ها پیش می گوید: «بر اساس آمار ارائه شده مرکز پژوهش های مجلس حدود ۲۷۹ هزار تارک از تحصیل، ۸ میلیون و ۷۰۰ هزار بی سواد مطلق بالای ۶ سال و حدود ۹۱۱ هزار دانش آموز باز مانده از تحصیل داریم».

ترکیبی از مشکلات باعث این اتفاق شده است

از نایب رئیس کمیسیون آموزش در باره اصلی ترین دلیل باز ماندن دانش آموزان از تحصیل می پرسیم که می گوید: «قطعا فقط مشکلات مالی نیست، مباحث متعددی است. ترکیبی از مشکلات باعث این اتفاق شده است. بخشی از دانش آموزان به دلایل اجتماعی و فرهنگی حاکم در مناطق مختلف از ادامه تحصیل جا می مانند و بخشی به دلیل نبود مدرسه یا وجود نداشتن امکانات آموزشی مناسب که تمام دلایل بیان شده در سایه اعتبارات مناسب بودجه ای تشدید می شود».

وضعیت فعلی آموزش شی هم مقصر است

این نماینده مجلس در باره نقش کیفیت و شرایط موجود آموزشی در ترک تحصیل بعضی از دانش آموزان می گوید: «آمار منتشر شده نشان می دهد وضعیت فعلی آموزشی عاملی بر ترک تحصیل بخشی از دانش آموزان است. از طرفی این آمار و ارقام نشان می دهد معلمان، مدیران و حتی دانش آموزان از وضعیت فعلی آموزشی کشور راضی نیستند؛ به اعتقاد بنده استمرار چنین شریطی غیر از پیچیده شدن نظام تعلیم و تربیت نتیجه ای به دنبال نخواهد داشت. آموزش و پرورش به عنوان فرمانده نظام آموزشی کشور باید اقدامات صحیحی در حوزه تعلیم و تربیت کشور داشته باشد نه این که تمام وقت و هزینه آموزش کشور صرف حقوق، مزایا و سامان دهی نیروهای انسانی شود».

این معضل برای کشور تهدیدی بزرگ محسوب می شود

نایب رئیس کمیسیون آموزش در باره اهمیت حل ریشه ای این معضل و آسیب هایش می گوید: «هم اکنون با آمار و ارقام بالای دانش آموزان ترک تحصیل کرده و جامانده از تحصیل روبه رو هستیم که برای کشور تهدیدی بزرگ محسوب می شود اما ظاهرا دست کم گرفته شده است. عدم تحصیل دانش آموزان تبعات گرانی را به دنبال دارد؛ توجیه به این که دنیا به سمت توسعه یافتگی حرکت است؛ اگر نتوانیم این تعداد از دانش آموزان ترک تحصیل کرده را به چرخه آموزشی کشور بازگردانیم، بی تردید تبعات سنگینی را برای کشور به دنبال خواهد داشت».

اخیرا با وزیر صحبت مفصلی در همین باره داشتیم

«ابراهیم پور نورآبادی» در پاسخ به این سوال که چه اقداماتی از سمت مجلس و کمیسیون آموزش برای حل این معضل انجام شده و در حال پیگیری است، می گوید: «به تازگی با آقای وزیر آموزش و پرورش صحبت مفصلی شده است. قرار است راهکارهایش را برای حل ریشه ای این مشکل ارائه و سپس اجرایی کند. قطعا مجلس به دنبال اتخاذ راهکارهایی است که مشکل و معضل باز مانده ها از تحصیل هر چه زودتر حل و فصل شود». او در پایان می گوید: «امیدواریم بودجه ای که دولت در اختیار آموزش و پرورش قرار می دهد در قالب بن، کوپن و سایر مدل های حمایتی در اختیار والدین قرار داده تا خانواده ها بر اساس معیارهای تعریفی خود اقدام به ثبت نام دانش آموزان کنند».

حواسم به تو هست...

«دارالاکرام» یک مؤسسه خیریه و عام المنفعه است که در سال ۱۳۸۰ با هدف حمایت از تحصیل دانش آموزان در معرض ترک تحصیل و پیشگیری از افزایش روند ترک تحصیل کودکان تشکیل شد که به دلیل پدیده ناامیوم فقر از تحصیل باز مانده و از بازار کار شده و از «دانش آموز» به «کودک کار» تبدیل شده اند. این مؤسسه دارای مجوز از وزارت کشور بوده و ۲۳ سال است که در سطح کشور فعالیت رسمی خود را آغاز کرده است. مدیر روابط عمومی مؤسسه خیریه دارالاکرام در همین باره به ایسا گفته: «در کنار بورسیه تحصیلی دانش آموزان، ارائه خدمات بهداشتی و درمانی، فرهنگی، هنری و همچنین مشاوره و اشتغال زایی نیز مدنظر قرار دارد. سامانه آنلاین «به مهر بانی» به نشانی bemehrbani.com راه اندازی شده است که هموطنان ما در سراسر کشور می توانند برای معرفی کودکان و نوجوانان نیازمند یا مشارکت در این امر خدایسندانه مراجعه کنند. می خواهیم یک شهروند خوب تربیت کنیم و از این رو، افراد را تا پایان تحصیلات، حمایت می کنیم». طبق اطلاعات این سایت، موسسه خیریه «دارالاکرام» از زمان تأسیس تا کنون بیش از ۷ هزار کودک را از پیش دبستانی تا دانشگاه مورد حمایت قرار داده است.

و با آسیب های اجتماعی درگیری پیدا کند و بدتر این که به دلیل محرومیت های ناشی از عدم برخورداری از سواد در تمام عمر برایش مشکل ایجاد شود با این که او توسط یک برنامه منعطف بتواند حداقل هایی را به دست بیاورد و در یک شریطی، بعدها بتواند آن ها را تقویت کند، خیلی فاصله زیادی وجود دارد. هر کودکی به تنهایی می تواند سر نوشت یک کشور ادر آینده بسازد، اگر نگاه ما این باشد که همه کودکان مهم هستند، به ویژه اگر کودکانی که در مناطق کم برخوردار هستند، دست کم گرفته نشوند و حتی باز ماندگی از تحصیل یک کودک هم برای مان مهم باشد، آن وقت اجماع ملی در مسئله انگاری باز ماندگی از تحصیل اتفاق می افتد و همکاری که به دنبال آن حاصل می شود، نتایج خیلی خوبی را می تواند در برداشته باشد.»

من امیدوار هستم...

معاون وزیر آموزش و پرورش در پایان می گوید: «من امیدوار هستم با توجه به این که عدالت آموزشی به طور ویژه در صحبت های رئیس جمهور مورد تاکید بوده، در دولت چهاردهم با همکاری و هم افزایی که بین دستگاه های مختلف صورت خواهد گرفت، شتاب بیشتری بگیرد. خوشبختانه در این زمینه وزیر محترم رفاه یکی از دغدغه های شان رفع فقر آموزشی بوده و جزو افرادی بودند که در این زمینه بسیار زحمت کشیدند. همکاری نزدیک وزارت رفاه، بهزیستی و وزارت آموزش و پرورش می تواند در زمینه جذب بازمانده گان به تحصیل مؤثر باشد. البته باید به این نکته توجه شود که برخورد با پدیده بازمانده گان از تحصیل باید به صورت جدی و آسیب شناسانه مورد بررسی قرار بگیرد نه این که تبدیل به سوزه داغ رسانه شود.»

مجید حسین زاده | روزنامه نگار

یافتن راهکارهای مؤثر برای حل معضل کودکان باز مانده از تحصیل نیاز به همکاری و مساعدت سازمان های مختلفی دارد که یکی از مهم ترین آن ها، آموزش و پرورش است. «رضوان حکیم زاده»، معاون آموزش ابتدایی و وزارت آموزش و پرورش در این باره می گوید: «موضوع پیگیری کودکان باز مانده از تحصیل یک دغدغه ملی است».

حتی باز ماندگی از تحصیل یک کودک باید مهم باشد

معاون وزیر آموزش و پرورش از دلایل باز ماندن کودکان از تحصیل و آسیب های فردی و اجتماعی این اتفاق تلخ می گوید

دغدغه اصلی ما فراهم کردن فرصت تحصیل برای همه کودکان است

سرپرست سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک در باره دلایل باز ماندن کودکان از تحصیل می گوید: «وزارت آموزش و پرورش هم یکی از دغدغه های اصلی خودش را فراهم کردن فرصت های دسترسی به تحصیل برای همه کودکان می داند و تمام تلاش خودش را به کار می گیرد. اما قطعا در عدم حضور دانش آموزان در مدرسه عوامل متعددی تاثیر گذار است که شامل عوامل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و شرایط خاص دانش آموز است. اما برخی از عوامل هم ممکن است به نبود امکانات آموزشی مربوط باشد. بررسی هایی که ما در سال های گذشته روی کودکان باز مانده از تحصیل انجام دادیم، نشان داده که اغلب اوقات دلیل عدم حضور دانش آموزان در مدارس بیشتر از این که به بحث های آموزش و پرورش مرتبط باشد به عوامل اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مرتبط است که سازمان ها و دستگاه های مرتبط باید در این زمینه همکاری و همراهی داشته باشند. به خصوص دستگاه هایی که بحث مسئولیت هایی که والدین باید در قبال فرزندان شان داشته باشند، باید پیگیری کنند. مادر گذشته یک تقسیم کار ملی داشتیم که سازمان های مختلف مثل وزارت رفاه، سازمان بهزیستی، وزارت دادگستری، کنوانسیون ملی حمایت از حقوق کودکان، سازمان ثبت احوال، وزارت بهداشت و... هر کدام برای شان وظایفی طراحی شده بود تا بپایند پای کار و همه کمک کنند تا از کودکان عزیز ما که به هر دلیلی امکان حضور در مدرسه را ندارند، حمایت های لازم صورت بگیرد. از طرفی هر منطقه ممکن است به دلایل خاص خودش موجب باز ماندگی از تحصیل شود، بنابراین نمی توان نسخه یکسان برای همه آن ها پیچید.»

شناسایی این کودکان فقط گام اول است

«حکیم زاده» در ادامه به یک مسئله مهم دیگر هم اشاره می کند و می گوید: «من نکته دیگری که می خواهم روی آن تاکید کند، بحث شناسایی کودکان باز مانده از تحصیل است. تطبیق کدهای ملی با دانش آموز های ثبت نام شده جزو مسئولیت مشترک ما با سازمان ثبت احوال است که خوشبختانه از گذشته تا امروز همکاری خوبی باهم داشته ایم؛ اما شناسایی فقط گام اول است. مرحله بعدی این است که این کودکان پیدا شوند و شرایط حضور شان را در مدرسه فراهم کنیم. همان طور که عرض کردم بعضی از این عوامل عدم حضور مرتبط با آموزش و پرورش نیست و گر نه ما به رغم تمام کمبودها، تعداد زیادی مدرسه داریم که تعداد دانش آموز های آن کمتر از ۵ نفر است و تمام سعی مان را کردیم که دانش آموزان به خصوص در پایه ابتدایی در هر منطقه ای حضور دارند، معلم داشته باشند تا بتوانند به مدرسه بروند.»

هر کودک به تنهایی سر نوشت یک کشور را می سازد

سرپرست سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک در باره اهمیت حل این معضل می گوید: «بین این که کودکی اصلا وارد مدرسه نشود